

יה א ב מיי פ"ה מהל'  
מלוה ולוה הל' טו  
סמג לאוין קלו טו"ע י"ד  
סי קסג סעי' ג:

**לְקַח הַיָּמֵנו חֲטִיין בְּדִינָר זָהָב הַכּוֹר.** רש"י פירש למקח חטין הוא היתר אע"פ שאין לו חטים כיון שנתן לו מעות ולא קאי אסור אלא איין ונקט רישא לרבותא דסיפא דייין אסור אע"ג שבא מנח פיסוק הראשון של חטים שהיה דרך מקח וממכר ולא דרך הלוואה וקשה לפירושו חלא שרין למחוק הספרים לקמן (דף סג.) בגמרא דגרס והא לקח קמני מאי לקח לקח בהלוואתו כי לפי זה אחי שפיר לקח דקאי א חטים דשרו ועוד כיון דאסור לא קאי אלא איין מאי פריך בגמרא וכי אין לו יין מאי הוי והתנן ילא השער פוסקין אע"פ שאין לוה יש לוה וכי לא ידע דאסור לפסוק יין ממתת חוב ולא נתן לו אז שום דמים ועוד מדמשני בבא לחוב דמיהם מכלל דמעיקרא סבר שהיה נתן לו דמים ותו אדפריך מילא השער פוסקין לפרוך מרישא דשרי גבי חטים מיהו זה יש לתרץ דהוה משני דאסור קאי גס ארישא או הוה מוקמינן רישא דשרי ביש לו חטים דוקא לכך נראה דאיהו תרביית דאסור קאי אכולה מתני' וכי קמני בסופא יין אין לו הוא הדין דגס חטין אין לו לכך פריך בגמרא וכי אין לו יין וגס חטים מאי הוי ועיקר קושייתו מנח חטים דאסור כי אין לו אע"פ שנתן דינר זהב ומשני בבא לחוב דמיהן שצבר היה חייב לו דינר זהב וצעת קנין אינו נתן לו כלום ומיד הוי ליה למפרך והא לקח קמני אלא דפריך ליה השתא עדיפא קמני וא"ת אמאי תני גבי יין אין לו כי נמי יש לו אסור ליתן שוה ל' דינר הלא אפילו חטים הוה אסורא ליקח צ"ל דינר כיון שלא היה לו חטים בפסק הראשון וי"ל דנקט לאשמועינן דאף צרישא אין לו חטים ואסור:

**והתנן אין פוסקין.** אית דגרסי והשתא משום דלא גרסינן במתניתין ילא השער פוסקין וכן לקמן (דף עב:) אית ספרים דגרסי אלא מתני' דאין פוסקין וכו' הא ילא השער פוסקין היכי משכחת לה בצאלנאי וארבי ולספרים דגרסי הכא והתנן גרסי במתני' ילא השער פוסקין ולא גרסי לקמן הא:

**אע"פ שאין לזה יש לזה.** דאע"ג דלא משך חטין אין זה רבית כיון שאם היה צא מוכר לחזור הוה קאי בני שפרע ולכן חשיבי כנתיקרו ברשות לוקח: **הרי שנושה בו ועמד ע"ג גורנו.** [ב] מימה והלא מעות קונות הכא אפילו מדרבנן דמילתא דלא שכיח היא כדאמרינן בזהב (לעיל דף עו:) גבי החליף דמי שור צפרה וי"ל דהכא מיירי שלא פטרו

ובדינינו אין מחזירין. לאצק רבית הוא כיון דזימנין שאין עושים פירות שהכרמים לוקין אין זו רבית קלווא: **אינהו נמי כי אפקי ליה.** סברי דבתורת זביני אמו הנך פירות לידה דלוקח דכל זמן שלא פרע לו מעותיו הכרם מכור לו עד זמן שפסקו ביניהם שיכול לפדותה. והוא הדין דמני

ובדינינו אין מחזירין ממלוה ללוה אמר ליה אינהו בתורת זביני אתא לירדיהו אלא כל שאילו בדיניהן דקאמר רב ספרא מאי אתא לאשמועינן הכי אתא לאשמועינן כל שאילו בדיניהן מוציאין מלוה למלוה בדינינו מחזירין ממלוה ללוה ומאי ניהו ברבית קצוצה וכדברי אלעזר כל שאילו בדיניהם אין מוציאין בדינינו אין מחזירין [ג] רבית מוקדמת רבית מאוחרת: כיצד לקח הימנו חטים בדינר זהב הכור וכן השער וכו': וכי אין לו יין מאי הוי [ד] והתניא [ה] אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער יצא השער פוסקין אף על פי שאין לזה יש לזה אמר רבה מתניתין בבא לחוב בדמיהן עסקינן וכדתניא הרי שהיה נושה בחבירו מנה והלך ועמד על גורנו ואומר תן לי מעותי שאני רוצה ליקח בהם חטים אמר לו חטים יש לי שאני נותן לך צא ועשה עלי כשער של עכשיו ואני אעלה לך כל שנים עשר חדש אסור דלאו כאיסרו הבא לידו דמי א"ל אביי אי דלא כאיסרו הבא לידו מאי איריא אין לו אפי' יש לו גמיו אלא אמר אביי מתני' כדתני רב ספרא ברבית דבי רבי חייא דתני רב ספרא ברבית דבי ר' חייא דברי דברים שהם מותרין ואסורין מפני הערמת רבית כיצד אמר לו הלויני מנה א"ל מנה אין לי חטין במנה יש לי שאני נותן לך נתן לו חטין במנה וחזר ולקחן הימנו בעשרים וארבע סלע מותר ואסור לעשות כן מפני הערמת רבית הכא נמי כגון דאמר הלויני שלשים דינרים אמר ליה שלשים דינרים אין לי חטין בשלשים דינרים יש לי שאני נותן לך נתן לו חטין בשלשים דינרים וחזר ולקחם הימנו בדינר זהב אי אית ליה חמרא ללוה דיהיב ליה בשלשים דינר פירא הוא דקא שקיל מיניה ולית לן בה ואי לא כיון דלית ליה חמרא ודאי משקל זוזי מיניה מחזי ברבית אמר ליה רבא אי הכי תן לי חיטי דמי חיטי מבעי ליה תני דמי חיטי שאני מוכרן שמכרתים לך מבעיא ליה תני שמכרתים לך הרי חטיך עשויות עלי בשלשי דינרין מעיקרא נמי הכי אוקמינהו עילויה הכי קאמר ליה בדמי חטיך שעשית עלי בשלשים דינר הרי לך אצלי בהן יין ויין אין לו והא בדינר זהב הכור וכן השער קתני [א] אלא אמר רבא [ב] כי שכיבנא רבי אושעיא נפק לוותי

דמתרצנא שהרי לא העלה לו דמי החטים יותר מדמיהן צבר המתנת המעות והאי הוא דאחיל גציה: **וחזר ולקח ממנו דינר זהב.** מתניתין כי קאמר לקח הימנו חטים צברו לתובעו אמר לו תן לי מעותי שאני לוקח בהן יין אמר לו הרי מעותיך עשויות עלי בדמי שלשים דינרין יין ויין אין לו: **ואי הוה ליה חמרא.** זוזי יהיב ליה מעיקרא ופירי שקיל מיניה ולא דמי לרבית. אבל משקל מיניה זוזי אסור דדינר זהב יהיב ליה וקא שקיל מיניה תלתין: **הא דינר זהב הכור וכן השער קמני.** ואם כדפריך כשלקחן דינר זהב היה השער שלשים והאי דאחיל גציה דאי השער דינר זהב וזה העלם עליו שלשים דינר מעיקרא אוקמינהו ברבית בצביל המתנתו: **כי שכיבנא ר' אושעיא נפיק לוסי.** כשאמות ר' אושעיא ילא לקראתי: דמתרצנא

[א] ז"ל והתנן. [ב] לקמן עב. [ג] ז"ל קאי. [ד] עב.



הגהות הב"ח

[א] גמ' דדינינו אין מחזירין ומאי ניהו רבית מוקדמת ורבית: [ב] שם תני דמי חטי שאני רוצה למוכרן:



הגהות הגר"א

[א] גמ' אלא אמר רבא. ר"ב גירסת ר"ח ור"י בבא לחוב דמיהן עסקינן ודמני ר"ח ט' ופי' הכש"ח דר"ל שוקף דמי החטין צמלוה וכה"ג דוקא אסור באין לו יין או כד' אושעיא שנושה בתחילה ודלא כרש"י דאסור יין בלא"ה (ועמ"ש רבינו צי"ד ס' קע"ה ס"ק י'). [ב] תוס' ד"ה הרי מימה כו'. ר"ב ע' לעיל מ"ו צ' ד"ה יט ט"ו א' ד"ה האו כו' א"ר כו'.